“Каралды” Методик берләшмә җитәкчесе: __________ М.С. Фәттахова. Беркетмә № 1 “ 26 ” _август_ 2021 ел.	“Килешенде” Уку-укыту эшләре буенча директор урынбасары: ___________Р.Г. Тухфатуллина. “ 28 ” _август_ 2021 ел.	“Раслыйм” Директор: __________ Р.Г.Җамалиев Приказ № 75 “ 28 ” _август_ 2021 ел.

Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы
Яңа Кади авылы җирлеге “Утыз Имән” төп гомуми белем бирү мәктәбе
гомуми белем муниципаль бюджет учреждениесе.

2021 - 2022 нче уку елы өчен
9 сыйныфка туган (татар) теленнән
эш программасы

Укытучы: Миневәлиева Минзирә Кадыйр кызы.

Аңлатма язуы

Программа түбәндәге дәүләт документларына нигезләнеп язылды:

- Россия Федерациясендә мәгариф турында" Россия Федерациясенең Федераль Законы (29.12.2012 №273-ФЗ)
- "Мәгариф турында" Татарстан Республикасы Законы (гамәлдәге редакциядә)
- "2014-20 нче елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләрне саклау, өйрәнү һәм үстерү" буенча Татарстан Республикасы Дәүләт программасы.
- Татар телендә урта (тулы) гомуми белем бирү мәктәпләре өчен татар теле һәм әдәбиятыннан үрнәк программа (1–11 нче сыйныфлар) – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2018.

– "Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Утыз Имән төп белем бирү мәктәбе" муниципаль гомуми белем учреждениесенең 2021 – 2022 нче уку елына укыту планы . (28.08.2021 нче ел датасы белән чыгарылган 7 5 нче № лы боерык);

-2021-2022 нче уку елына календарь уку графигы.

Укыту түбәндәге дәреслеккә нигезләнеп алып барыла:

1. М.З.Зәкиев, С.М.Ибраһимов. 9 сыйныф: татар телендә гомуми белем бирү оешмалары өчен уку әсбабы. - Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2018.

Татар теленнән белем бирүнең төп максаты:

Федераль дәүләт стандарты таләпләрен тормышка ашыру белән бергә, укучыларда лингвистик (тел), коммуникатив (аралашу), милли мәдәният өлкәсенә караган культурологик (мәдәни) компетенцияләр булдыру. Укучының үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү.

Бурычлары:

- Укучыларның башлангыч мәктәптә фонетик, орфоэпик, орфографик, лексик, грамматик нигезләреннән алган белемнәрен системалаштыру, катлаулырак формаларда өйрәтүне дәвам итү.
- Укучыларның иҗади һәм мөстәкыйль фикерли алу мөмкинлекләрен үстерү, үз фикерләрен дәлилләргә күнектерү.
- Телнең төп грамматик чараларын сөйләм процессында куллануга ирешү.
- Татар әдәби тел нормаларын һәм стилистик мөмкинлекләрен ачык күзаллауга, аларны тиешенчә куллана белергә өйрәтү, сөйләмэшчәнлегенең үзара аралашу чарасы икәнен аңлату.
- Баланың үзен тәрбияләү, үзе белән идарә итү, үз фикерен яклый алу сәләтен үстерү.
- Укучының үзаңын үстерү, милләтне, ватанны яратырга өйрәтү, горурлык һәм гражданлык хисләре тәрбияләү.

- Җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләренә, әхлак нормаларына төшендерү.
- Укучыларның иҗади сәләтләрен үстерү.
- Сөйләм культурасы булдыру.

“Татар теле” курсына гомуми характеристика

«Татарстан Республикасы халыклары телләре турында»гы Закон нигезендә федераль дәүләт белем стандартына туры китереп, мәктәпләрендә укучы татар балаларына татар теле һәм әдәби уку аерым өйрәтелә, сәгатьләр саны рус теле һәм әдәбиятын өйрәнү күләменә якынайтыла. Программа белем һәм тәрбия бирү ана телендә алып барыла торган мәктәпләрдә укучы татар балаларының татар телен яхшы сыйфатлы белем алуга хокукын гарантияли, аларны киләчәк баскычларда зуррак белем алуга әзерли.

Татар теле программасы белем һәм тәрбия бирү ана телендә алып барыла торган сыйныфларда укучы татар балаларына татар телен аралашу һәм татар халкының әдәбияты, сәнгате, тарихы, мәдәнияте белән таныштыру чарасы буларак укытуны тәэмин итәргә тиеш.

Татар теле –урта сыйныфларда төп гуманитар предметларның берсе, чөнки укучы татар теле ярдәмендә башка предметларны да үзләштерү мөмкинлегенә ия була.

Укыту предметының укыту планында тоткан урыны

Муниципаль бюджет гомумбелем бирү учреждениесе “Татарстан Республикасы Чирмешән муниципаль районы Утыз Имән төп гомумбелем бирү мәктәбе”нең укыту планына кергән. “Татар теле” предметы ФДББС буенча атнасына 9 нчы сыйныфта – 105 сәг.

Мәктәптә татар теле предметы әһәмиятле предметларның берсе**.** Татар мәктәпләрендә татар балаларына татар телен өйрәтү үз телләрен өйрәнүгә кызыксыну, омтылыш уятуга, мәхәббәт хисләре тәрбияләүдә әһәмиятле роль уйный.

Уку предметы эчтәлегенең кыйммәти юнәлешләре

Гомуми төп һәм урта белем бирү мәктәбендә ана телен өйрәтү телнең төрле катламнарына караган теоретик материалны өйрәтү белән бергә, татар теленең сүзлек байлыгын, мәгънәви һәм кулланылыш үзенчәлекләрен камил куллана белергә, ана теленең сыгылмалылыгын, аралашу процессында ачыла торган нечкәлекләрен, үзенчәлекләрен өйрәтүне дә күздә тота. Татар мәктәпләрендә татар теленнән белем бирүнең нәтиҗәлелеген, сыйфатын арттыру теоретик материалны аңлату барышында, тирән белем бирү белән беррәттән, укучыларда телгә карата

кызыксыну уятуны һәм иң мөһиме — аңлап, дөрес итеп сөйләшергә, укырга һәм язарга, логик фикерләргә өйрәтүне, заманча технологияләрне файдаланып, телнең психолингвистик үзенчәлекләренә, мәдәният белән бәйләнешенә игътибар бирүне дә таләп итә. Гражданлык, гаилә, сәнгать, матурлык кебек кыйммәтләр системасы һәр дәреснең нигезенә салынган. Бу кыйммәтләр уку программасына кертелгән һәр әсәрдә чагылыш таба.

Тормыш кыйммәтләре- кеше тормышын, гомерен иң зур кыйммәт итеп тану;

Яхшылык кыйммәтләре- кешеләргә карата шәфкатьле, мәрхәмәтле, рәхимлеле булу;

Иреклелек кыйммәтләре- кешеләр арасындагы мөнәсәбәтләрнең нигезе булуын тану;

Табигать кыйммәтләре- үзеңнең табигатьнең бер өлеше булуын белү; табигатьне ярату, аның матурлыгын, камиллеген саклау;

Матурлык кыйммәтләре- сәнгатьнең бер төре булган әдәбиятка тарту аша, зәвык тәрбияләү;

Гаилә кыйммәтләре- кеше үсеше өчен иң мөһим тирәлекне күрү;

Хезмәт һәм иҗат кыйммәтләре- оешканлык, максатчанлык, җаваплылык, мөстәкыйльлек сыйфатлары формалаштыру;

Гражданлык кыйммәтләре- үзеңне җәмгыятьнең, халыкның, илнең, дәүләтнең бер өлеше итеп тану; илнең бүгенгесе, киләчәге өчен җаваплылык хисе тою.

Патриотлык кыйммәтләре- Татарстан дәүләтенә хезмәт итәргә әзер булу;

Кешелеклелек кыйммәтләре- ярдәмләшү, үзара хөрмәт, толерантлык хисләре тәрбияләү;

Аралашу кыйммәтләре- мәдәният үсеше өчен аралашуның мөһимлееген аңлау.

Белем дәрәҗәсенә таләпләр:

- Мөстәкыйль, бәйләгеч, модаль сүз төркемнәрен таба белү, аларның морфологик үзенчәлекләрен билгели алу.
- Морфологик анализ ясау үзенчәлекләрен үзләштерү.
- Синтаксик анализ ясау элементларын үзләштерү.
- Морфологик закончалыкларны күрә белү.
- Сүзне катлаулы тел берәмлеге буларак бәяләүгә ирешү.
- Укылган текстның эчтәлеген аңлау, үз мөнәсәбәтеңне белдерү.
- Укылган текстка бәйле рәвештә телдән һәм язмача фикер белдерү.
- Сыйныфташлары һәм укытучы белән фикер алышу, үз фикерен дәлилли белү.

- Тәкъдим ителгән темага телдән һәм язмача бәйләнешле текст төзү.
- Телдән һәм язма сөйләм үзенчәлекләрен аера белү һәм урынлы куллану.

Күнекмәләргә таләпләр: (уку елы башында):

- өйрәнелгән сүз төркемнәрен бер-берсеннән аера һәм аларның үзенчәлекләрен аңлата белү;
- 45-60 сүздән торган12-20 җөмләле текстны дөрес итеп күчереп язу;
- фонетик, лексик, грамматик биремле күнегүләрне башкару;
- укылган (тыңланган) текстка карата сораулар куя белү, текст эчтәлеге буенча сорауларга җавап бирә алу;
- зур булмаган текстның эчтәлеген сөйләү;
- диалогик һәм монологик формада аралашу күнекмәләрнә ия булу;
- төрле төрдәге диктант, изложение, сочинение язу;
- көндәлек аралашуга бәйле татар сөйләм этикеты формаларын дөрес куллану;
- татар теленең орфоэпик нормалары нигезендә аралаша алу;
- тел чараларының төрле жанрдагы әсәрләрдә кулланылу үзенчәлекләрен күрә белү;
- татар һәм рус телләренең уртак һәм аермалы якларын күрә белү, сөйләм барышында ике тел чараларын бутамау;
- татар теленнән алган белемне башка фәннәрне үзләштерүдә файдалана белү. Бер минутка 110-120 сүздән торган текстны дөрес итеп укый, эчтәлеген аңлый һәм сөйли алу; чиста һәм матур итеп80 билге (хәреф) яза белү.

Күнекмәләргә таләпләр (уку елы ахырына)

- сузык һәм тартык авазлар арасындагы аерманы аңлату; о, ы, ә, я, ю, е, ё, в, к, г хәрефләре белдергән авазларга аңлатма бирү; ул хәрефләрне һәм ь, ъ хәрефләренең язылышын аңлату; сузык һәм тартык авазларга хас булган фонетик законнар күзәтелгән сүзләрне дөрес әйтү һәм язу;
- өйрәнелгән темаларга бәйле рәвештә сүзләргә фонетик һәм лексик анализ ясау, аларга төзелеше һәм ясалышы ягыннан характеристика бирү; гади җөмләләргә синтаксик анализ ясау; бирелгән үрнәкләргә нигезләнеп, гади һәм кушма җөмләләр төзи белү;
- бирелгән таныш сүзләрнең мәгънәләрен аңлату; башлангыч сыйныфта өйрәнгәннәрне истә тотып, өйрәнелгән орфограммаларны табу; җөмләдәге сүзләрнең язылышын аңлату, җөмлә ахырында һәм кушма җөмләдә тиешле тыныш билгеләрен кую;

- татар теленең үз сүзләрен һәм алынма сүзләрне аеру, мәгънәләрен аңлау; төрле сүзлекләрдән файдалана белү; фрезеологик әйтелмәләрнең мәгънәләрен аңлау;

- сүзләрнең мәгънәле кисәкләрен табу һәм аларга аңлатма бирү, аларны шартлы билгеләр белән күрсәтү; ясалышы ягыннан төрләрен билгеләү;
- текстның темасын һәм төп фикерен аңлау, гади план төзеп, эчтәлеген сөйләү; сочинение һәм изложение язу; телдән һәм язма сөйләмдә фикерләрне тәэсирлерәк итеп белдерү өчен, синонимнарны файдалана белү;
- эш кәгазьләре төрләреннән хат, мәкалә, белешмә яза белү.

Программаны үзләштерүдән көтелгән нәтиҗәләр

Шәхескә кагылышлы нәтиҗәләр:

- шәхеснең әхлакый-рухи сыйфатларын камилләштерү:
- милли горурлык, гражданлык хисләре формалаштыру;
- әхлак нормаларын, җәмгыятьтә яшәү кагыйдәләрен үзләштерү;
- күршеңә ярдәм итүдә танып-белү инициативасы күрсәтү;
- үз алдыңа максат кую, аңа ирешү юлларын эзләү;
- уңышларыңа яки уңышсызлыкларыңа, аларның сәбәпләренә дөрес бәя бирү;
- индивидуаль эшчәнлек стилен формалаштыру:
- төрле мәгълүмат чараларын (сүзлекләр, Интернет ресурслар һ.б.) танып-белү һәм аралашу вакытында куллану;
- активлыкка, мөстәкыйль, иҗади фикер йөртергә, фәнни-тикшеренү эшчәнлеген башкару, шәхес буларак формалашуны дәвам итү;
- үзең алган белем күнекмәләрен тормышның төрле шартларында куллана белергә өйрәнү.

Метапредмет нәтиҗәләр:

Танып-белү гамәлләре:

- танып-белү юнәлешендәге максатларны билгеләү;
- укучының үз эшчәнлеген мөстәкыйль рәвештә оештыра

- белүе, бәяләве, үзенең кызыксынучанлык өлкәсен билгеләве;
- мөстәкыйль рәвештә теманы, куелган проблеманы ача белү, фикер йөртү;
- уку мәсьәләсе тирәсендә логик фикерләү;
- фикерләүдә логик чылбыр төзү;
- тема тирәсендәге төп билгеләрне аерып алу нигезендә кагыйдә формалаштыру;
- төрле мәгълүмат чаралары белән эшли, кирәкле мәгълүматны таба, анализлый һәм үз эшчәнлегендә куллана белү;

Коммуникатив УУГ:

- тыңлый белү;
- диалог төзүдә һәм коллектив фикер алышуда катнашу;
- сыйныфташлары һәм укытучы белән уку эшчәнлеген оештыруда хезмәттәшлек итү;
- төрле фикерләрне исәпкә алып эш итү;
- үз фикерен дәлилли белү, тормыштан мисаллар китерү;
- төрле җавапларны тыңлау, чагыштыру, нәтиҗә ясау;
- үз фикерен тулы һәм төгәл итеп әйтә белү;
- күмәк эш вакытында уртак фикергә килү;
- мәгълүмат туплауда үзара хезмәттәшлек итүдә инициативасы күрсәтү;
- укылган текстлар буенча сораулар бирә алу;
- бирелгән текстларның дәвамын үзлектән сөйләп карау, фикер әйтү автор фикере белән чагыштыру;
- үз эшен контрольдә тоту, сыйныфташларына ярдәм итү;
- коммуникатив күнекмәләрнең кеше тормышындагы ролен билгеләү;
- үз фикерләрен телдән һәм язмача җиткерә белү;
- башкаларны тыңлый, киңәш бирә белү;
- сыйныфташлары каршында төрле темаларга, башкарылган проектлар буенча чыгыш ясау;
- иптәшеңнең гамәлләрен бәяләү, күршең белән хезмәттәшлек итү.

Регулятив УУГ:

- дәреснең проблемасын (тема) һәм максатларын мөстәкыйль формалаштыру;
- проблеманы аңлап гипотеза чыгару, үз фикереңне дәлилләр китереп раслый белү, телдән (диалогик, монологик) һәм язма сөйләмдә сәбәп-

нәтиҗә бәйләнешен аерып алу, нәтиҗәләрне формалаштыру;

- максатка ирешү юлларын билгеләү;
- үз эшчәнлегеңнең нәтиҗәле булуына ирешү, үз эшчәнлегеңне контрольгә алу;
- укытучы белән бергәләп, үз эшен, иптәшләренең җавапларын бәяләү;
- кагыйдә, күрсәтмәләрне истә тоту һәм аларга ияреп гамәлләр кылу;
- эшләнгән эшкә бәя бирү, сыйфатын һәм дәрәҗәсен билгеләү.

Предмет нәтиҗәләр:

- тел материалы белән логик фикерләүне сорый торган эш төрләрен башкару;
- исем, фигыль, зат алмашлыкларын табарга өйрәтү, аларның морфологик үзенчәлекләрен һәм җөмләдә кулланылышын аңлау;
- сүз төркемнәрен дөрес язу, аларны сөйләмдә дөрес куллана белү күнекмәләрен үстерү;
- сүзтезмәләрне аера белү, алардагы ияртүче һәм иярүче сүзне билгеләп, бәйләүче чараларны күрсәтү;
- морфологик, синтаксик анализ ясау элементларын үзләштерү;
- телдән һәм язма сөйләмне синонимнар, фразеологизмнар белән баету, бер мәгънәле һәм күп мәгънәле сүзләрдән дөрес файдалана белү, сүзләрнең туры һәм күчерелмә мәгънәләрен урынлы куллану;
- төрле телләрдән кергән сүзләрнең мәгънәләрен аңлап куллану һәм дөрес әйтү күнекмәләре булдыру;
- сөйләм эшчәнлеге төрләре буенча ныклы күнекмәләр булдыруны дәвам итү;
- телдән һәм язма сөйләм осталыгы һәм күнекмәләрен камилләштерү;
- укучыларны иҗади эшчәнлеккә тарту, проект эшләре белән кызыксындыру.

ПРОГРАММАНЫҢ ТӨП ЭЧТӘЛЕГЕ

9 нчы сыйныф

Тематик планлаштыру

№	Дәрес темасы	Дәрес саны	Укучылар эшчәнлеге
1	Әңгәмә “Туган телем – газиз телем”. Тел һәм аны өйрәнүче фәннәр	1	Кереш сүз, әңгәмә. Сораулар буенча төркемнәрдә эш. Терәк
2	Орфография, орфоэпия. Сөйләм авазлары, аларның кулланылышы	1	Күнегүләр эшләү.Сөйләм авазлары,аларның кулланышын кабатлау к

3	Аваз һәм фонема.Авазлар чиратлашуы	1	Күнегүләр эшләү.Сөйләм авазлары,аларның кулланышын кабатлау к
4	Авазларның чиратлашуы, авазлар чиратлашканда, мәгънәнең үзгәрүе.	1	Әңгәмә, күчереп язу, телдән җаваплар, күнегүләр эшләү.
5	Дөрес әйтү һәм язу. Сүзнең әйтелеше һәм язылышы. Транскрипция	1	Телдән җаваплар, мөстәкыйль күнегүләр эшләү, сүзләргә фонетик анализ
6	Сүзлек диктанты. Сузык һәм тартык авазларны дөрес итеп әйтү һәм язуда күрсәтү.	1	Әңгәмә, күчереп язу, телдән җаваплар, күнегүләр эшләү. Җөмләләрне транскрипциядә күрсәтү.
7	Дөрес әйтү һәм язу, сүз ярдәмендә белдерелгән мәгънә. Татар теленең төп принциплары.	1	Әңгәмә, күчереп язу, телдән җаваплар, күнегүләр эшләү. Җөмләләрне транскрипциядә күрсәтү.
8	СҮ. Авазларны язуда дөрес бирүгә аңлатмалы диктант язу.	1	Телдән җаваплар, мөстәкыйль күнегүләр эшләү, сүзләргә фонетик анализ
9	Хаталар өстендә эш.	1	Телдән җаваплар, мөстәкыйль күнегүләр эшләү, сүзләргә фонетик анализ
10	Лексика, татар әдәби теленең сүзлек составы. Сүзнең лексик һәм грамматик мәгънәсе	1	Язма сөйләмдә хәзерге татар әдәби теленең орфографик, лексик, грамматик нормаларын үтәү
11	Лексик берәмлекләрне җыю. Лексикография.	1	Сүзлекләр белән эшләү күнекмәләре
12	Сүзлекләр, аларның төрләре. Сүзлекләр белән эшләү күнекмәләре	1	Сүзлекләр белән эшләү күнекмәләре
13	Контроль диктант	1	Үз-үзенә контроль ясау
14	Хаталар өстендә эш.	1	Үз-үзенә контроль ясау
15	Лексика буенча күнегүләр эшләү. Фразеологизмнар.	1	Дәреслек белән эш, фразеологик әйтелмәләр сүзлеге белән эшләү
16	Әдәби әсәрләрдә фразеологизмнарның тоткан урыны	1	Дәреслек белән эш, фразеологик әйтелмәләр сүзлеге белән эшләү
17	Муса Җәлил шигырьләрендә фразеологизмнарның кулланышы.	1	Дәреслек белән эш, фразеологик әйтелмәләр сүзлеге белән эшләү
18	СҮ. “Лексика” темасына изложение язарга әзерләнү.	1	Текстның планын төзү, эчтәлеген сөйләү, караламада язма сөйләм төзү; язуда орфография һәм пунктуациянең төп кагыйдәләрен саклау
19	СҮ. "Лексика" темасын өйрәнүгә сочинение элементлары белән к/изложение язу.	1	План нигезендә изложение язу, төзегән текстның дөреслеген тикшерү, андагы грамматик һәм сөйләм хаталарын табып төзәтү
20	Хаталар өстендә эш.	1	Телдән һәм язма күнегүләр эшләү
21	Сүзләрнең ясалышы һәм язылышы: тамыр, ясалма, кушма, парлы, тезмә, кыскартылма сүзләр.	1	Бирелгән сүзләрнең мәгънәле кисәкләрен табу, төзелеше ягыннан тикшерү. Сүз ясалышы ысулларының һәрберсенә мисаллар уйлап язу. Тексттагы тамыр һәм ясалма сүзләрне аерып әйтү, ясалма сүзнең тамырын һәм кушымчасын билгеләү.

			Сүзләрне яс. Һ.төз. ягыннан тикшерү.
22	Сүз ясалышы һәм төзелеше	1	Бирелгән сүзләрнең мәгънәле кисәкләрен табу, ясалыш төрен күрсәтү, төзелеше ягыннан тикшерү.
23	Сүз ясалышы һәм төзелеше темасына күнегүләр эшләү	1	Бирелгән сүзләрнең мәгънәле кисәкләрен табу, ясалыш төрен күрсәтү, төзелеше ягыннан тикшерү.
24	СҮ. “Сүз ясалышы һәм төзелеше” темасына иҗади-грамматик диктант.	1	Дәрестә алган белемнәрне кулланып, грамоталы һәм чиста язу күнекмәсен камилләштерү.
25	Морфология, сүз төркемнәре: мөстәкыйль мәгънәле сүз төркемнәре, ярдәмлек сүз төркемнәре.	1	Барлык сүзләрнең дә сүз төркемнәрен билгели белү, сораулар кую, җөмләдәге ролен билгеләү
26	Кушымчалар, аларның җөмлә төзүдәге роле	1	Сүзләрдәге кушымчаларның функцияләрен аңлату. Сүзләргә тиешле кушымчаларны куеп язу. Кушымчаларның кайсы сүз төркеменә ялгануын әйтү.
27	“Морфология” темасына күнегүләр эшләү	1	Сүзләрнең сүз төркемнәрен билгеләү, кагыйдәләрен белү
28	СҮ. “Морфология” темасына практик эш (КҮМ буенча)	1	Биремнәргә мөстәкыйль рәвештә җавап бирә алу.
29	Хаталар өстендә эш.	1	Телдән һәм язма күнегүләр эшләү
30	Синтаксис. Синтаксик берәмлекләр. Сүзләр арасында мәгънә мөнәсәбәтләре:тезүле һәм ияртүле бәйләнеш, ияртүче һәм иярүче компонент; хәбәрлекле, ачыклаулы, аныклаулы мөнәсәбәтләр.	1	Тест
31	Гади җөмлә төрләре. Гади җөмләдә тыныш билгеләре.	1	Текст эчендә очраган тыныш билгеләрен куюның барлык очракларын да аңлата белү
32	Хикәя,сорау һәм боеру җөмлә ахырында тыныш билгеләре	1	Бирелгән тема буенча сочинение язу
33	Тойгылы җөмләдә тыныш билгеләре	1	Бирелгән тема буенча сочинение язу
34	Ия белән хәбәр арасында сызык кую очраклары	1	Телдән һәм язма күнегүләр эшләү
35	“Идел –дуслык елгасы” темасына контроль сочинение язуга әзерләнү.	1	Җөмләнең аерымланган кисәкләре һәм аерымланган хәлләр, хәлләрнең аерымлану очраклары турында төшенчә булу. Аерымланган хәлләрне танып белү.
36	“Идел –дуслык елгасы” темасына контроль сочинение	1	Күнегүләр эшләү, ТС буенча сөйләү. Тексттан аныклагычлар кергән җөмләләрне табу.
37	Хаталар өстендә эш.	1	К/диктант, грамматик бирем
38	Аерымланган кисәкләр янында тыныш билгеләре.	1	Телдән һәм язма күнегүләр эшләү
39	Аныклагычлар янында тыныш билгеләре.	1	Сөйләм байлыгын арттыру
40	Контроль диктант	1	Сөйләм байлыгын арттыру
41	Хаталар өстендә эш.	1	Тыныш билгеләре куюга күнегүләр эшләү.

42	Өстәлмәләр һәм күзаллаулы баш килештәге сүзләр янында тыныш билгеләре	1	Текстның планын төзү, эчтәлеген сөйләү, караламада язма сөйләм төзү; язуда орфография һәм пунктуациянең төп кагыйдәләрен саклау
43	Эндәш сүзләр янында тыныш билгеләре		План нигезендә изложение язу, төзегән текстның дөреслеген тикшерү, андагы грамматик һәм сөйләм хаталарын табып төзәтү
44	Тиңдәш кисәкләр янында тыныш билгеләре.Тиңдәш кисәкләр арасында теркәгечле һәм теркәгечсез бәйләнеш.	1	Җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Схема төрләрен искә төшерү, төзү.
45	СҮ. “Гади җөмләдә тыныш билгеләре” темасына изложение язарга әзерләнү	1	Җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату
46	СҮ. “Гади җөмләдә тыныш билгеләре” темасына сочинение элементлары белән изложение язу	1	Аналитик һәм синтетик иярченле кушма җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Баш җөмлә белән ичрчен җөмлә арасында тыныш билгеләре куелмау очрагын аңлату. Схемаларын төзү.
47	Кушма җөмлә. Кушма җөмләдә тыныш билгеләре.	1	Текстның планын төзү, эчтәлеген сөйләү, караламада язма сөйләм төзү; язуда орфография һәм пунктуациянең төп кагыйдәләрен саклау
48	Тезмә кушма җөмләдә тыныш билгеләре.	1	Җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату
49	Иярченле кушма җөмлә, аның төрләре. Иярченле кушма җөмләдә тыныш билгеләре	1	Аналитик һәм синтетик иярченле кушма җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Баш җөмлә белән ичрчен җөмлә арасында тыныш билгеләре куелмау очрагын аңлату. Схемаларын төзү.
50	СҮ. Кушма җөмләдә тыныш билгеләре куюга изложение язарга әзерләнү	1	Текстның планын төзү, эчтәлеген сөйләү, караламада язма сөйләм төзү; язуда орфография һәм пунктуациянең төп кагыйдәләрен саклау
51	СҮ. Кушма җөмләдә тыныш билгеләре куюга иҗади изложение язу	1	План нигезендә изложение язу, төзегән текстның дөреслеген тикшерү, андагы грамматик һәм сөйләм хаталарын табып төзәтү
52	Синтетик иярченле кушма җөмләдә тыныш билгеләре	1	синтетик иярченле кушма җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Баш җөмлә белән ичрчен җөмлә арасында тыныш билгеләре куелмау очрагын аңлату. Схемаларын төзү.

53	Аналитик иярченле кушма җөмләдә тыныш билгеләре	1	Аналитик иярченле кушма җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Баш җөмлә белән ичрчен җөмлә арасында тыныш билгеләре куелмау очрагын аңлату. Схемаларын төзү.
54	Кушма җөмләдә тыныш билгеләрен кабатлауга күнегүләр эшләү	1	Аналитик һәм синтетик иярченле кушма җөмләләрне күчереп язу, бәйләүче чараларны һәм тыныш билгеләренең куелышын җөмлә төреннән чыгып аңлату. Баш җөмлә белән ичрчен җөмлә арасында тыныш билгеләре куелмау очрагын аңлату. Схемаларын төзү.
55	**Контроль диктант**	1	К/диктант, грамматик бирем
56	Әдәби сөйләм, аның стильләре. Стилистика.	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре бирү. Таблица ясау. Стилистика һәм сөйләм культурасы → Сөйләм стильләре → Күнегүләр.
57	СҮ. Конспект һәм тезис турында төшенчә. Текстны конспектлау күнекмәләре бирү.Тезислы һәм тулы конспект.	1	Тезислы һәм тулы конспект төзи белү
58	Әдәби стильнең лексик һәм грамматик үзенчәлекләре	1	Дәреслек белән эшләү күнекмәләре. Мөстәкыйль рәвештә таблица тутыру. Өзекләрне укып, аларның кайсы стильгә каравын һәм нинди лексик, синтаксик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау.
59	Публицистик һәм фәнни стильләр, аларның лексик һәм грамматик үзенчәлекләре	1	Дәреслек белән эшләү күнекмәләре. Мөстәкыйль рәвештә таблица тутыру. Өзекләрне укып, аларның публицистик стильгә каравын һәм нинди лексик, синтаксик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау. Өзекләр китерү. Өзекләрне укып, аларның фәнни стильгә каравын һәм нинди лексик, синтаксик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау. Аерым стильгә караган өзекләр китерү. ИР белән эшләү: “Таткнигофонд” сайтында (http://www.tatknigafund.ru/) теркәлү һәм фәнни мәкаләнең конспектын ясау күнегүләре
60	БСҮ.Әдәби образга характеристика бирү.	1	Үрнәк нигезендә һәм мөстәкыйль рәвештә характеристика яза белү
61	Рәсми һәм сөйләмә стильләр, аларның лексик һәм грамматик үзенчәлекләре	1	Дәреслек белән эшләү күнекмәләре. Мөстәкыйль рәвештә таблица тутыру. Өзекләрне укып, аларның рәсми стильгә

			каравын һәм нинди лексик, синтаксик үзенчәлекләргә ия булуын ачыклау. Аерым стильгә караган өзекләр китерү.
62	Эпистоляр стиль, аның телебез һәм әдәбиятыбыз тарихында тоткан урыны.	1	Хатлар рәвешендә язылган әдәби әсәрләрдән хәбәрдар булу, аларны мисалга китерү. Хатлар аларның төрләре турында белү.
63	**СҮ. Ышанычнамә һәм шартнамә турында белешмә бирү, аларның тормышта әһәмиятен билгеләү, үрнәкләр төзү.**	1	Ышанычнамә һәм шартнамәнең тормышта әһәмиятен белү Үрнәк нигезендә һәм мөстәкыйль рәвештә ышанычнамә һәм шартнамә яза белү
64	Синонимия. Морфологик һәм синтаксик синонимнар, аларны сөйләмдә куллану үзенчәлекләре	1	Синонимнарның төрләрен билгеләү. Нокталар урынына тиешле синонимнарны куеп язу.
65	Синонимия. Синтаксик синоним төрләре: сүзтезмәләрнең синонимлыгы, җөмлә кисәкләрен синонимик куллану, бер һәм ике составлы җөмләләрнең синонимлыгы, фигыль юнәлеше белән бәйле синонимлык, туры һәм кыек сөйләм синонимлыгы.	1	Төрле төр күнегүләрдә синтаксик синонимнарны таба белү һәм төрен билгеләү
66	Сөйләмдә синтаксик синонимнарны куллану. Аналитик һәм синтетик иярчен җөмләләрнең синонимлыгы, иярчен кисәк һәм иярчен җөмлә синонимлыгы.	1	Төрле төр күнегүләрдә синтаксик синонимнарны таба белү һәм төрен билгеләү
67	Сөйләмдә синтаксик синонимнарны куллану. Тезмә кушма җөмләләне синонимик куллану.	1	Төрле төр күнегүләрдә синтаксик синонимнарны таба белү һәм төрен билгеләү, өстәмә күнегүләр җыентыгы белән эшләү
68	СҮ. Текст, тема, төп уй төшенчәсе бирү. Сочинениегә материал туплау, төрле төр әдәби әсәрләрне сочинениедә куллана белү.	1	Язма сөйләмдә үз фикереңне иркен рәвештә дөрес итеп, темага туры китереп, эзлекле һәм бәйләнешле итеп белдерү, сөйләмдә үзерге татар әдәби теленең орфоэпик, лексик һәм грамматик нормаларын үтәү, язуда орфография һәм пунктуациянең төп кагыйдәләрен саклау
69	СҮ. Ирекле темага контроль сочинение язу	1	План нигезендә туплаган материалны эзлекле урнаштырып язма сөйләм төзү, төзегән текстның дөреслеген тикшерү, андагы грамматик һәм сөйләм хаталарын табып төзәтү
70	Лексик һәм грамматик калькалар турында төшенчә бирү. Бер телдән икенче телгә тәрҗемә итүнең үзенчәлекләре.	1	Бер телдән икенче телгә тәрҗемә иткәндә аермаларны кулланып тәрҗемә итә белү. Рус теленнән татар теленә, татар теленнән рус теленә тәр җемә итүгә күнегүләр эшләү
71	Синтаксик калькаларны татар сөйләмендә дөрес куллану.	1	Бер телдән икенче телгә тәрҗемә иткәндә аермаларны кулланып тәрҗемә итә белү. Рус теленнән татар теленә, татар теленнән рус теленә тәр җемә итүгә күнегүләр эшләү
72	Сөйләм культурасы, аның төп нигезләре турында белешмә бирү.	1	Укытучы сөйләме, дәреслек белән эшләү,конспектлау күнекмәләре.
73	Сөйләм төгәл һәм аңлаешлы булсын.	1	Синонимнарны искә төшерeү, аларның кирәклесен сайлап җөмләләрне үзгәртүгә, ияртүче сүзгә карап җөмләдәге сүз

			тәртибен үзгәртүгә күнегүләр эшләү; Синонимнарның төп мәгънәләрен һәм мәгънә аерымлыкларын билгеләү.
74	Сөйләм саф булсын	1	Укытучы сөйләме, конспектлау күнекмәләре. Өзек ләрне укып, сөйләм сафлыгына зыян китерә, боза торган сүзләрне таба белү, авторның нинди максат белән бу рәвешле язуын аңлату.
75	Сөйләм җыйнак һәм аһәңле булсын	1	Җөмләләрне җыйнаклык таләбеннән чыгып үзгәртеп язу. Стилистика һәм сөйләм культурасы → Әдәби сөйләмгә куелган таләпләр схемасы буенча эшләү. Аһәңнең бозылуы сөйләмдәге аерым өлешләрнең кимчелегеннән җыелуын тикшерү. Вакытлы матбугат белән эшләү
76	“Сөйләм культурасы” темасы буенча күнегүләр эшләү. Бирелгән җөмләләрне сөйләм культурасы таләпләре буенча төзәтү күнекмәләрен ныгыту.	1	Бирелгән җөмләләрне сөйләм культурасы таләпләре буенча төзәтү
77	СҮ. “Сөйләм культурасы” темасы буенча сочинениегә әзерлек. (“Татарстан-туган илем”)	1	Язма сөйләмдә үз фикереңне иркен рәвештә дөрес итеп, темага туры китереп, эзлекле һәм бәйләнешле итеп белдерү, сөйләмдә үзерге татар әдәби теленең орфоэпик, лексик һәм грамматик нормаларын үтәү, язуда орфография һәм пунктуациянең төп кагыйдәләрен саклау
78	СҮ. “Сөйләм культурасы” темасы буенча сочинение язу	1	План нигезендә туплаган материалны эзлекле урнаштырып язма сөйләм төзү, төзегән текстның дөреслеген тикшерү, андагы грамматик һәм сөйләм хаталарын табып төзәтү
79	Тел үсеше турында гомуми мәгълүмат бирү.Телнең иҗтимагый әһәмияте.	1	Телдән һәм язма күнегүләр эшләү
80	Хәзерге татар әдәби теленең үсеш үзенчәлекләре. Тел һәм тарих,хәзерге милли татар әдәби теленең тамырлары. Милли татар әдәби теленең формалашуы.	1	Дәреслек һәм өстәмә материал белән эшләү күнекмәләре
81	Хәзерге татар милли әдәби теленең тамырлары	1	Дәреслек һәм өстәмә материал белән эшләү күнекмәләре
82	Хәзерге татар милли әдәби теленең барлыкка килүе	1	Дәреслек һәм өстәмә материал белән эшләү күнекмәләре
83	Татар сөйләмә теленең төп диалектлары һәм аларның үзенчәлекләре турында белешмә бирү.	1	Дәреслек һәм өстәмә материал белән эшләү күнекмәләре
84	Икетеллелек, аның төрләре. Татар әдәби теленең сафлыгын, аһәңен, матурлыгын, гаиләдә һәм мәктәптә тәрбияви көчен саклау.	1	Текстларда бирелгән язмаларның кайсы диалектка каравын билгеләү, бу диалектның әдәби әйтелештән аермаларын таба белү.
85	СҮ. Сочинение элементлары белән изложение язарга әзерләнү	1	Текстларны укып, татар-гарәп, татар-рус ике теллелеге йогынтысын аңлату.
86	СҮ. Сочинение элементлары белән изложение язу.	1	Текстның планын төзү, эчтәлеген сөйләү, караламада язма сөйләм төзү; язуда орфография һәм пунктуациянең төп кагыйдәләрен саклау

87	Хаталар өстендә эш.	1	План нигезендә изложение язу, төзегән текстның дөреслеген тикшерү, андагы грамматик һәм сөйләм хаталарын табып төзәтү
88	Татар әдәби телен тергезү,саклау һәм үстерү.	1	Телдәнһәмязмакүнегүләрэшләү
89	Тел гыйлеменең төп бүлекләре һәм әһәмияте	1	Дәреслек белән эшләү, теоретик материалны уку, терминнарны язып алу, теоретик материал һәм терминнар белән эшләү
90	“Татарстан халыклары телләре турында” ТР Законы.	1	Дәреслек белән эшләү, теоретик материалны уку, терминнарны язып алу, теоретик материал һәм терминнар белән эшләү
91	Бердәм республика тестына әзерлек.	1	“Татарстан Республикасы халыклары телләре турында” Татарстан Республикасы Законыннан өземтәләрне укып өйрәнү, кыскача эчтәлеген язу.
92	Хаталар өстендә эш. Бердәм республика тесты.(ЕРТ)	1	КҮМның А һәм В вариантлары буенча мөстәкыйль эшләү.
93	***Арадаш аттестация.***	1	КҮМның А һәм В вариантлары буенча мөстәкыйль эшләү.
94	“Фонетика” бүлеге буенча кабатлау күнегүләре	1	Дәрестә алган белемнәрне кулланып, грамоталы һәм чиста язу күнекмәсен камилләштерү.
95	“Лексика” бүлеге буенча кабатлау күнегүләре	1	КҮМның А һәм В вариантлары буенча мөстәкыйль эшләү.
96	"Морфология" бүлеге буенча кабатлау	1	КҮМның А һәм В вариантлары буенча мөстәкыйль эшләү.
97	Контроль диктант	1	КҮМның А һәм В вариантлары буенча мөстәкыйль эшләү.
98	Хаталар өстендә эш	1	К/диктант, грамматик бирем
99	"Гади һәм кушма җөмлә синтаксисы" буенча кабатлау	1	Телдәнһәмязмакүнегүләрэшләү
100	Эш кәгазьләре тарихы, аның төрләре буенча кабатлау. БРТ нәтиҗәләре	1	КҮМның С варианты буенча мөстәкыйль эшләү.
101-102	Ел буена үтелгәннәрне кабатлау.БРТ нәтиҗәләре	2	Хаталар өстендә эшләү, бирелгән кагыйдәләргә мисаллар табу, дәлилләү

Календарь-тематик план

Дәрес №	**Дәрес темасы**	**Дәрес саны**	**Үткәрү вакыты**	
			План буенча	**Факт буенча**
	Тел турында әңгәмә -1			
1	Әңгәмә “Туган телем – газиз телем”. Тел һәм аны өйрәнүче фәннәр	1		
	Фонетика, орфоэпия, орфография			
2	Орфография, орфоэпия. Сөйләм авазлары, аларның кулланылышы	1		
3	Аваз һәм фонема.Авазлар чиратлашуы	1		
4	Авазларның чиратлашуы, авазлар чиратлашканда, мәгънәнең үзгәрүе.	1		
5	Дөрес әйтү һәм язу. Сүзнең әйтелеше һәм язылышы. Транскрипция	1		
6	Сүзлек диктанты. Сузык һәм тартык авазларны дөрес итеп әйтү һәм язуда күрсәтү.	1		
7	Дөрес әйтү һәм язу, сүз ярдәмендә белдерелгән мәгънә. Татар теленең төп принциплары.	1		
8	**СҮ. Авазларны язуда дөрес бирүгә аңлатмалы диктант язу.**	1		
9	Хаталар өстендә эш.	1		
10	Лексика, татар әдәби теленең сүзлек составы. Сүзнең лексик һәм грамматик мәгънәсе	1		
11	Лексик берәмлекләрне җыю. Лексикография.	1		
12	Сүзлекләр, аларның төрләре. Сүзлекләр белән эшләү күнекмәләре	1		
13	Контроль диктант	1		
14	Хаталар өстендә эш.	1		
15	Лексика буенча күнегүләр эшләү. Фразеологизмнар.	1		
16	Әдәби әсәрләрдә фразеологизмнарның тоткан урыны	1		

17	Муса Җәлил шигырьләрендә фразеологизмнарның кулланышы.	1		
18	СҮ. “Лексика” темасына изложение язарга әзерләнү.	1		
19	СҮ. "Лексика" темасын өйрәнүгә сочинение элементлары белән к/изложение язу.	1		
20	Хаталар өстендә эш.	1		
Сүз ясалышы һәм төзелеше				
21	Сүзләрнең ясалышы һәм язылышы: тамыр, ясалма, кушма, парлы, тезмә, кыскартылма сүзләр.	1		
22	Сүз ясалышы һәм төзелеше	1		
23	Сүз ясалышы һәм төзелеше темасына күнегүләр эшләү	1		
24	СҮ. “Сүз ясалышы һәм төзелеше” темасына иҗади-грамматик диктант.	1		
Морфология				
25	Морфология, сүз төркемнәре: мөстәкыйль мәгънәле сүз төркемнәре, ярдәмлек сүз төркемнәре.	1		
26	Кушымчалар, аларның җөмлә төзүдәге роле	1		
27	“Морфология” темасына күнегүләр эшләү	1		
28	СҮ. “Морфология” темасына практик эш (КҮМ буенча)	1		
29	Хаталар өстендә эш.	1		
Синтаксис һәм тыныш билгеләре				
30	Синтаксис. Синтаксик берәмлекләр. Сүзләр арасында мәгънә мөнәсәбәтләре:тезүле һәм ияртүле бәйләнеш, ияртүче һәм ияручe компонент; хәбәрлекле, ачыклаулы, аныклаулы мөнәсәбәтләр.	1		
31	Гади җөмлә төрләре. Гади җөмләдә тыныш билгеләре.	1		
32	Хикәя,сорау һәм боеру җөмлә ахырында тыныш билгеләре	1		
33	Тойгылы җөмләдә тыныш билгеләре	1		
34	Ия белән хәбәр арасында сызык кую очраклары	1		
35	“Идел –дуслык елгасы” темасына контроль сочинение язуга әзерләнү.	1		

36	“Идел –дуслык елгасы” темасына контроль сочинение	1		
37	Хаталар өстендә эш.	1		
38	Аерымланган кисәкләр янында тыныш билгеләре.	1		
39	Аныклагычлар янында тыныш билгеләре.	1		
40	Контроль диктант	1		
41	Хаталар өстендә эш.	1		
42	Өстәлмәләр һәм күзаллаулы баш килештәге сүзләр янында тыныш билгеләре	1		
43	Эндәш сүзләр янында тыныш билгеләре	1		
44	Тиңдәш кисәкләр янында тыныш билгеләре.Тиңдәш кисәкләр арасында теркәгечле һәм теркәгечсез бәйләнеш.	1		
45	СҮ. “Гади җөмләдә тыныш билгеләре” темасына изложение язарга әзерләнү	1		
46	СҮ. “Гади җөмләдә тыныш билгеләре” темасына сочинение элементлары белән изложение язу	1		
47	Кушма җөмлә. Кушма җөмләдә тыныш билгеләре.	1		
48	Тезмә кушма җөмләдә тыныш билгеләре.	1		
49	Иярченле кушма җөмлә, аның төрләре. Иярченле кушма җөмләдә тыныш билгеләре	1		
50	СҮ. Кушма җөмләдә тыныш билгеләре куюга изложение язарга әзерләнү	1		
51	СҮ. Кушма җөмләдә тыныш билгеләре куюга иҗади изложение язу	1		
52	Синтетик иярченле кушма җөмләдә тыныш билгеләре	1		
53	Аналитик иярченле кушма җөмләдә тыныш билгеләре	1		
54	Кушма җөмләдә тыныш билгеләрен кабатлауга күнегүләр эшләү	1		
55	**Контроль диктант**	1		
	Стилистика һәс сөйләм культурасы			
56	Әдәби сөйләм, аның стильләре. Стилистика.	1		

57	СҮ. Конспект һәм тезис турында төшенчә. Текстны конспектлау күнекмәләре бирү.Тезислы һәм тулы конспект.	1		
58	Әдәби стильнең лексик һәм грамматик үзенчәлекләре	1		
59	Публицистик һәм фәнни стильләр, аларның лексик һәм грамматик үзенчәлекләре "Таткнигофонд" сайтында (http://www.tatknigafund.ru/) теркәлү һәм фәнни мәкаләнең конспектын ясау күнегүләре	1		
60	БСҮ.Әдәби образга характеристика бирү.	1		
61	Рәсми һәм сөйләмә стильләр, аларның лексик һәм грамматик үзенчәлекләре	1		
62	Эпистоляр стиль, аның телебез һәм әдәбиятыбыз тарихында тоткан урыны.	1		
63	СҮ. Ышанычнамә һәм шартнамә турында белешмә бирү, аларның тормышта әһәмиятен билгеләү, үрнәкләр төзү.	1		
64	Синонимия. Морфологик һәм синтаксик синонимнар, аларны сөйләмдә куллану үзенчәлекләре	1		
65	Синонимия. Синтаксик синоним төрләре: сүзтезмәләрнең синонимлыгы, җөмлә кисәкләрен синонимик куллану, бер һәм ике составлы җөмләләрнең синонимлыгы, фигыль юнәлеше белән бәйле синонимлык, туры һәм кыек сөйләм синонимлыгы.	1		
66	Сөйләмдә синтаксик синонимнарны куллану. Аналитик һәм синтетик иярчен җөмләләрнең синонимлыгы, иярчен кисәк һәм иярчен җөмлә синонимлыгы.	1		
67	Сөйләмдә синтаксик синонимнарны куллану. Тезмә кушма җөмләләне синонимик куллану.	1		
68	СҮ. Текст, тема, төп уй төшенчәсе бирү. Сочинениегә материал туплау, төрле төр әдәби әсәрләрне сочинениедә куллана белү.	1		
69	СҮ. Ирекле темага контроль сочинение язу	1		
70	Лексик һәм грамматик калькалар турында төшенчә бирү. Бер телдән икенче телгә тәрҗемә итүнең үзенчәлекләре.	1		
71	Синтаксик калькаларны татар сөйләмендә дөрес куллану.	1		
72	Сөйләм культурасы, аның төп нигезләре турында белешмә бирү.	1		

73	Сөйләм төгәл һәм аңлаешлы булсын.	1		
74	Сөйләм саф булсын	1		
75	Сөйләм җыйнак һәм аһәңле булсын	1		
76	“Сөйләм культурасы” темасы буенча күнегүләр эшләү. Бирелгән җөмләләрне сөйләм культурасы таләпләре буенча төзәтү күнекмәләрен ныгыту.	1		
77	СҮ. “Сөйләм культурасы” темасы буенча сочинениегә әзерлек. (“Татарстан-туган илем”)	1		
78	СҮ. “Сөйләм культурасы” темасы буенча сочинение язу	1		
79	Хаталар өстендә эш			
	Тел турында гомуми мәгълүмат			
80	Тел үсеше турында гомуми мәгълүмат бирү.Телнең иҗтимагый әһәмияте.	1		
81	Хәзерге татар әдәби теленең үсеш үзенчәлекләре. Тел һәм тарих,хәзерге милли татар әдәби теленең тамырлары. Милли татар әдәби теленең формалашуы.	1		
82	Хәзерге татар милли әдәби теленең тамырлары	1		
83	Хәзерге татар милли әдәби теленең барлыкка килүе	1		
84	Татар сөйләмә теленең төп диалектлары һәм аларның үзенчәлекләре турында белешмә бирү.	1		
85	Икетеллелек, аның төрләре. Татар әдәби теленең сафлыгын, аһәңен, матурлыгын, гаиләдә һәм мәктәптә тәрбияви көчен саклау.	1		
86	СҮ. Сочинение элементлары белән изложение язарга әзерләнү	1		
87	СҮ. Сочинение элементлары белән изложение язу.	1		
88	Хаталар өстендә эш.	1		
89	Татар әдәби телен тергезү,саклау һәм үстерү.	1		
90	Тел гыйлеменең төп бүлекләре һәм әһәмияте	1		
91	“Татарстан халыклары телләре турында” ТР Законы.	1		

92	Бердәм республика тестына әзерлек.	1		
93	Хаталар өстендә эш. Бердәм республика тесты.(ЕРТ)	1		
94	***Арадаш аттестация.***	1		
95	“Фонетика” бүлеге буенча кабатлау күнегүләре	1		
96	“Лексика” бүлеге буенча кабатлау күнегүләре	1		
97	"Морфология" бүлеге буенча кабатлау	1		
98	Контроль диктант	1		
99	Хаталар өстендә эш	1		
100	"Гади һәм кушма җөмлә синтаксисы" буенча кабатлау	1		
101	Эш кәгазьләре тарихы, аның төрләре буенча кабатлау. БРТ нәтиҗәләре	1		
102	Ел буена үтелгәннәрне кабатлау.БРТ нәтиҗәләре	1		

Укытуны матди- техник яктан һәм мәгълумати яктан тәэмин итү
Укытуны матди-техник яктан тәэмин итү нигезенә түбәндәгеләр керә

- белем һәм тәрбия бирү өчен барлык шартлар да тудырылган, санитария һәм янгыннан саклану нормаларына туры килгән уку бинасы булу;
- әдәбиятны өйрәнү өчен җитәрлек күләмдә дәреслекләр һәм өстәмә методик ярдәмлекләр белән тәэмин ителгән китапханә;
- электрон китапханә, башка электрон ресурслар, татарча сайтлардан 21уллу21 мөмкинлеге булган компьютер классы;
- лингафон кабинеты;
- электрон һәм басма күрсәтмә әсбаплар, дәреслекләр;
- мультимедиа укыту программалары, компьютер программалары;
- укучыларының белемнәрен тикшерү программалары;
- төрле типтагы сүзлекләр, энциклопедияләр;
- белешмә материаллар;
- балалар өчен чыгарылган газета һәм журналлар;
- интерактив тикшерү программалары;
- татар сайтлары (belem.ru; tatarile.org.com).

Әдәбият исемлеге

1. Татарстан Республикасы Мәгариф һәм Фән министрлыгы тарафыннан тәкъдим ителгән “Татар телендә гомуми төп һәм урта белем бирү мәктәпләре өчен татар теленнән программа (татар балалары өчен): 5-9 нчы сыйныфлар. (Төзүче-авторлары: Г.Р.Галиуллина, М.М.Шәкүрова) – Казан: Татарстан китап нәшрияты, 2012.

2. Укыту фәннәре буенча эш программалары: татар теле: методик тәкъдимнәр. Төп гомуми 22уллу22 мәктәбе. – Казан: ДБО “Белем сыйфаты мониторингының республика үзәге, 2013. – 116 б.

3. Сафиуллина Ф. С., М.З.Зәкиев. Хәзерге татар әдәби теле. Югары һәм урта уку йортлары өчен дәреслек. – Казан: “Мәгариф” нәшр., 2006.

4.З.Н.Хәбибуллина, Г.Ш.Нәбиуллина. Диктантлар җыентыгы: Татар урта гомуми 22уллу22 бирү мәктәбенең 5 – 11 сыйныфлары өчен:Укытучылар өчен кулланма. – Казан: Мәгариф нәшр., 2006.

5. Н.В.Максимов,С.М.Трофимова,М.З.Хәмидуллина. Татар теленнән диктантлар һәм излоңениеләр җыентыгы. Казан “Мәгариф” нәшрияты, 2005

6.Шәмсетдинова Р.Р. Татар теле: Күнегүләр. Анализ үрнәкләре. Тестлар. – Казан: Татар. Кит.нәшр., 2005.

7. Татар теленең аңлатмалы сүзлеге. 3 томда. – Казан: Татар.кит.нәшр., 1977, 1979, 1981.
8.Татар теле. Кагыйдәләр җыентыгы. Анализ үрнәкләре. – Казан “Гыйлем” нәшрияты, 2013
9. Ә.Н.Сафиуллина. Татар орфографиясенең кыен очракларына дидактик материаллар. – Казан “Гыйлем” нәшрияты, 2008
10.Р.Рахман. Һәр сыйныфта – сочинение. 5 – 11 сыйныфлар өчен. “Раннур” нәшрияты, 2003
11. Я.Х.Абдрәхимова. Татар теленнән бәйләнешле сөйләм үстерү дәресләре. Казан “Мәгариф” нәшрияты, 2003

Өстәмә әдәбият

1 Р.Н. Фатыйхова. Татар теленнән диктантлар, контроль эшләр, тестлар. – Казан, “Гыйлем” нәшрияты, 2009.

2 Н.В. Максимов. “Урта мәктәптә татар теле укыту: Фонетика. Морфология.”Укытучылар өчен методик кулланма. – Казан: “Мәгариф” нәшрияты, 2004.

3 “Фән һәм мәктәп”, “Мәгариф” журналлары, “Мәгърифәт”, “Ачык дәрес” газеталары.

Мәгълүмат чыганаклары

http://www.ed.gov.ru Белем бирү буенча федераль агентлык
http://www.apkppro.ru РФ мәгариф хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм профессиональ әзерләү академиясе
http://www.lexed.ru Федеральный центр образовательного законодательства
http://www.shoolexpo.ru
http://. Belem.ru
http://. Tatar.ru ТР рәсми серверы
http://. Tat. Tatar-inform.ru ТР мәгълүмат агентлыгы
http://. Intertat.ru ТР электрон газетасы
http://. Xat.ru Татар хат алышу хезмәте
http://. Suzlek.ru on-line русчасүзлек
http://. Kitapxane.at.ru татартелендәгеәдәбиәсәрләркитапханәсе
http://. Tatar.com.ru татартелесүзлекләрһәмүзәйрәткечләр
http://. Tatarca.boom.ru татарчатекстлар
http://. Tataroved.ru Татартарихы: төрки- татардөньясы
http://. Selet.ru “Сәләт” яшьләр
http://. Kitapxane.at.ru татартелендәгеәдәбиәсәрләркитапханәсе
http://. Tatarca.boom.ru татарчатекстлар

Электронресурслар: “Бала” китапханәсе, “Татармультфильмнары”, мультимедиаукытупрограммалары; электронкитапханә; татарсайтлары (belem.ru, tatarile.org.com)